

สรุปผลการสัมมนาลำดับที่ 3 เรื่อง
“ระบบการคัดสรรผู้แทนที่เหมาะสมกับสังคมไทย”
ภายใต้โครงการศึกษา “รัฐธรรมนูญที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย”
วันศุกร์ที่ 28 กันยายน 2555 เวลา 08.45 – 12.30 น.
ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมรามาคาร์ดินัล กรุงเทพมหานคร

สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับมูลนิธิเอเชีย สมาคมแห่งสถาบันพระปกเกล้า สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย และสมาคมนิสิตเก่านิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดการสัมมนาลำดับที่ 3 เรื่อง “ระบบการคัดสรรผู้แทนที่เหมาะสมกับสังคมไทย” ภายใต้โครงการศึกษา “รัฐธรรมนูญที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย” วันศุกร์ที่ 28 กันยายน 2555 เวลา 08.45 – 12.30 น. ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมรามาคาร์ดินัล กรุงเทพมหานคร

เริ่มงานสัมมนาฯ ด้วยการกล่าวเปิดงานโดยรองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า จากนั้นเป็นการแสดงปาฐกถา เรื่อง “ระบบการคัดสรรผู้แทนที่พึงประสงค์” โดยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อารังธัญวงศ์ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ซึ่งได้กล่าวถึงกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของระบบการเลือกตั้งไทยว่ามีอยู่หลายประการ อาทิ

1. **ปัญหาการสิทธิขายเสียง** ซึ่งถือเป็นปัญหาร้ายแรงในระบบการเลือกตั้งของไทยที่มีมาโดยตลอด จนเกิดความพยายามในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันหรือลดการซื้อสิทธิขายเสียง รวมถึงความล้มเหลวในการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการสกัดการซื้อสิทธิขายเสียงที่เกิดขึ้น เพราะมิได้มุ่งที่จะแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงอย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีการแจกใบเหลือง-ใบแดง กับผู้ที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งก็ตาม โดยมูลเหตุจูงใจในการซื้อเสียงของพรรคการเมือง และนักการเมือง คือ ความต้องการที่จะเข้ามาเป็นรัฐบาล และความต้องการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือตำแหน่งบริหารของนักการเมือง

2. **ระบบการตรวจสอบอ่อนแอ** คือ กรณีที่หากนายกรัฐมนตรีนับเป็นหัวหน้าพรรคเสียงข้างมากในสภาเพียงพรรคเดียว จะทำให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารไม่สามารถทำได้ และหัวหน้าพรรค

มีลักษณะเป็นเผด็จการการเลือกตั้ง เพราะหัวหน้าพรรคจะมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติ หรือถ้า
รัฐบาลเป็นรัฐบาลพรรคเดียว หรือเป็นรัฐบาลผสมที่มีเสียงเกินครึ่งจำนวนมาก การตรวจสอบโดย
การอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้านก็จะไม่ต่างอะไรกับการปาหีการเมือง

3. ระบบพรรคการเมืองไม่ใช่ของประชาชนอย่างแท้จริง เกิดระบบทาสทางการเมือง
ไม่ได้ส่งเสริมให้พรรคการเมืองเกิดความเข้มแข็ง ไม่ใช่สมบัติของประชาชน แต่เป็นอำนาจของ
หัวหน้าพรรค และจากการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ยุบพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองหลาย
พรรคต้องถูกยุบพรรค สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ระบบพรรคการเมืองของไทยอ่อนแอลง

นอกจากนั้น ศ.ดร.สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ยังกล่าวเพิ่มเติมว่าหากพิจารณาบริบทของสังคม
เกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น สังคมใดที่เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา จะมีประชาชนที่เป็น
ชนชั้นล่างเกิดปัญหาความยากจนเป็นส่วนใหญ่และเป็นผู้กำหนดผู้ปกครองในสังคมนั้น และมองว่า
การตัดสินใจของคนกลุ่มนี้จะคำนึงถึงผลประโยชน์เฉพาะหน้า เช่น เลือกเครือญาติของตนหรือผู้ที่
ใช้เงินซื้อเสียง โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครเมื่อได้ผู้แทนเข้ามาก็จะไม่ตรวจสอบการทำให้
หน้าทำให้ผู้ที่เข้ามาบริหารก็จะมีทุจริตทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าช้า จุดนี้เองที่แตกต่างจาก
ประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง มีการศึกษา การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร
จะเลือกด้วยความอิสระ มีการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมของผู้สมัครทำให้ได้ผู้แทนที่มี
ความสามารถและมีการตรวจสอบการทำงาน ทำให้ผู้ได้รับเลือกตั้งทำงานอย่างเต็มที่และประเทศ
เหล่านี้จะพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ

สำหรับประเด็นเรื่องคุณสมบัติของนักการเมือง หรือผู้แทนนั้น ศ.ดร.สมบัติ ชำรงธัญวงศ์
มองว่านักการเมืองที่ดีควรจะเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมทางการเมืองอย่างมั่นคง เป็นผู้มีความรู้
ความสามารถ มีความอุทิศเสียสละ เป็นผู้สามารถทำให้ความสำเร็จปรากฏเป็นจริง และเป็นผู้ที่ไม่
สั่งสมความมั่งคั่งส่วนตน โดยวิถีทางของนักการเมืองที่ดีควรจะเป็นผู้คิดดีทำดีอย่างมั่นคง มุ่ง
ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นผู้ที่มีความสุขจากการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม เป็นผู้ que เห็น
ปัญหาสังคมเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ เป็นผู้
ที่ไม่เกรงกลัวอันตรายที่จะต้องต่อสู้เพื่อส่วนรวมแม้จะต้องเสี่ยงด้วยชีวิต และต้องมีความเชื่อมั่น
และศรัทธาในความเสมอภาคของมนุษย์

จากนั้นจะเป็นการอภิปราย เรื่อง ระบบการคัดสรรผู้แทนที่เหมาะสมกับสังคมไทย
ข้อเสนอปัญหาและความท้าทาย โดยมี ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย และ ผศ.ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมอภิปราย ดำเนินรายการโดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ เสนอให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ โดยให้ได้มีการกำหนดจำนวนคะแนนเสียงขั้นต่ำของบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองเหมือนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้มีเขตละ 1 คน นอกจากนี้เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีนับคะแนนของทุกหน่วยรวมกันเป็นจุดเดียว ทั้งนี้เพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง ส่วนวิธีการคัดสรรสมาชิกวุฒิสภานั้นเสนอให้สมาชิกวุฒิสภามาจากกลุ่มองค์กรทางสังคม หรือตัวแทนจากสาขาอาชีพต่างๆ และสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 1 คน เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภา และประชาชนเกิดการเชื่อมโยงกันมากขึ้น สะท้อนให้เกิดประชาธิปไตยจากแก่นแท้

ผศ.ดร.ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล กล่าวในการสัมมนาว่ารัฐธรรมนูญที่เหมาะสมนั้น จะต้องมีการตรวจสอบที่ถ่วงดุลกันทั้ง 3 อำนาจ ได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ซึ่งประเทศไทยมีปัญหาอย่างมาก ส่วนระบบการคัดสรรผู้แทนที่มี 2 สสูตร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกันว่า “เป็นผู้แทนของประชาชน” แต่ไม่มีสูตรตายตัวว่าทุกประเทศต้องมีสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้โดยส่วนตัวยังเห็นว่าระบบการเลือกตั้งทุกระบบที่ประเทศไทยใช้ในปัจจุบันยังไม่มีความสำเร็จ เพราะทุกระบบมีปัญหาหมด ดังนั้นเสนอให้ทุกฝ่ายหยุดโต้เถียงกันว่าระบบการเลือกตั้งแบบใดเหมาะสมกับประเทศไทย แต่ต้องมาพิจารณาว่าจะเลือกระบบรัฐสภาแบบใด ระหว่างเสียงข้างมากหรือระบบผสม

รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร กล่าวในการสัมมนาว่าการคัดสรรผู้แทนในปัจจุบันและอดีตมีความแตกต่างกันอย่างมาก เนื่องจากในอดีตได้มีการคัดสรร โดยใช้วิธีการจับฉลาก เพราะเชื่อว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันทางการเมือง สำหรับระบบการเลือกตั้งในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น เห็นว่าส่วนที่เป็นปัญหาคือ ความไม่เข้าใจของประชาชนว่าเลือกผู้แทน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา) เข้าไปเพื่อทำหน้าที่ใด ดังนั้น จึงมีข้อเสนอว่าในเบื้องต้นต้องทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนทั้ง 2 กลุ่ม พร้อมสร้างความรู้ ความเข้าใจว่าในการเลือกผู้แทนทั้งสองแบบควรจะเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติอย่างไรเพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบทบาทอำนาจหน้าที่ ในตอนท้าย รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพรได้ทิ้งท้ายว่าเหตุผลสำคัญอีกประการที่การคัดสรรไม่จูงใจผู้ที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน คือ การซื้อเสียง ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยผ่านระบบเลือกตั้ง ต้องกำจัดปัญหาการซื้อเสียงให้หมดไปจากการเลือกตั้ง